herpy

SALAMANDRAR

Tam Dao Newt

Paramesotriton deloustali

Paramesotriton deloustali är en stor och kraftig, nästan helt vattenlevande salamander på 15-20 cm från svala bergsbäckar i norra Vietnam. Den är mörkbrun med orange till röda fläckar på buken och ett brett, platt huvud. Arten behöver svalt, rent vatten, och hanarna är aggressiva mot varandra.

Familj: Salamandridae Tidigare namn: *Mesotriton deloustali; Pachytriton deloustali* **Mild hudgift**

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**15-20 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Akvatisk**
Biotop	**Regnskog, bergsskog och våtmark**
Hudgift	**Mild** Tvätta händerna efter kontakt och håll fingrarna borta från ögon och mun
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**100 × 40 × 40 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**16-22 °C**
Temperatur, natt	**14-18 °C**
Luftfuktighet	**70-90 %**
Vatten	**Akvaterrarium** djup 20-30 cm
UVB	**Behövs inte**
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Utveckling	**Larver i vatten**
Äggläggning	**I vatten**
Ägg per säsong	**20-115**
Läggningar per år	**1**
Kläckning	**21-56 dagar** vid 18-22 °C
Larvtid	**80-110 dagar** från kläckning till metamorfos
Larvföda	**Andra larver och små vattendjur (dafnier, myggolarver)**
Yngelvård	**Ingen**

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Paramesotriton deloustali är en av de största arterna i släktet. Vuxna djur är oftast 15-20 cm totalt, men enstaka honor blir över 20 cm. Huden är knottrig och mörkbrun, huvudet är brett och platt, och svansen är högre än hos de flesta andra arter i släktet. Buken har orange till röda fläckar på svart botten. Hur stor del av buken som är röd varierar från bestånd till bestånd och från djur till djur. Under parningstiden får hanen en glänsande rand längs svansen.

Huden avger ett giftigt sekret vid fara. Tetrodotoxin har påvisats i huden hos arten, men i växlande mängder, och hur kraftigt sekretet verkar på människor är inte undersökt. Tvätta händerna efter kontakt, rör inte ögon eller mun och hantera bara djuren när det är nödvändigt.

Arten beskrevs 1934 av René Léon Bourret och är släktets typart. Den har tidigare stått i släktena *Mesotriton* och *Pachytriton*. Ungarna lever på land under de första åren och går först ut i vattnet när de är några år gamla; därefter är djuren nästan helt akvatiska. Arten växer långsamt. Livslängden är inte dokumenterad, men arter i släktet kan bli 10 år eller mer.

Utbredning och livsmiljö

Paramesotriton deloustali lever i norra Vietnam på 200-1.900 meters höjd. Utbredningen sträcker sig från Tam Dao-bergen i provinserna Vinh Phuc, Thai Nguyen och Tuyen Quang i norr till Bac Kan och västerut över Hoang Lien Son-bergen till Lao Cai, Ha Giang, Yen Bai och Son La. Arten består av två genetiskt skilda grupper, en västlig och en östlig. Den är också angiven från gränsområdet i Yunnan i Kina, men det är osäkert. Bestånden i Quang Ninh i nordöstra Vietnam räknas i dag till *Paramesotriton guangxiensis*, så utbredningen är snävare än på äldre kartor.

> **Naturlig utbredning:** Vietnam.

LIVSMILJÖ

Paramesotriton deloustali lever i svala bergsbäckar i städsegrön skog med slutet lövtak. Djuren gömmer sig under stenar, löv och träbitar i bäckarna, och ägg och larver finns på samma plats. Klimatet är utpräglat säsongsbetonat med varma, regniga somrar och svala, torra vintrar, då kall luft från nordostmonsunen sänker temperaturen. Arten tål värme och torka dåligt. Bestånden hotas av jordbruk, vattenföroreningar och översvämningar.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Paramesotriton deloustali*. Arten hålls som de övriga arterna i släktet, och siffrorna för ägg, kläckning och larvtid är lånade från *Paramesotriton hongkongensis*, som är betydligt bättre känd i fångenskap.

Ett par behöver ett akvarium på minst 100 × 40 × 40 cm. Unga djur kan hållas parvis i 60 × 30 × 30 cm. När djuren har gått ut i vattnet blir hanarna aggressiva mot varandra och ofta också mot honorna, och de biter. Håll hanarna var för sig, eller dela ett stort akvarium med en glasskiva, så att vattnet kan rinna igenom men djuren inte kan nå varandra. Ge gott om gömställen av sten, bark och rötter samt en landdel av sten eller kork, så länge djuren ännu är landlevande. Håll locket tätt.

Använd sand, stora stenar eller inget bottensubstrat. Fint grus kan sväljas och orsaka tarmstopp.

TEMPERATUR

Paramesotriton deloustali ska hållas svalt: 16-22 °C på dagen och 14-18 °C på natten, och vattnet får inte bli varmare än 22 °C. På sommaren kan det kräva fläkt, kylelement eller ett svalt rum för att hålla akvariet under gränsen. På vintern får temperaturen gärna sjunka ett par grader, som i bergen där arten kommer ifrån, men en egentlig vinterdvala är inte dokumenterad.

LUFTFUKTIGHET OCH SPRAYNING

Paramesotriton deloustali är nästan helt vattenlevande, så luftfuktigheten i rummet spelar liten roll; 70-90 % är bra. Landdelen ska vara fuktig för unga djur som ännu är terrestra.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

VATTEN OCH VATTENKVALITET

Vattnet ska vara 20-30 cm djupt för vuxna djur. Använd avklorerat kranvatten eller källvatten. Vattnet ska vara rent och syrerikt, och extrema värden av pH och hårdhet undviks. Ett svampfilter eller ett invändigt filter med svag ström och en luftsten passar arten. Byt en del av vattnet regelbundet och ta bort foderrester, eftersom djuren äter mycket.

LJUS OCH UVB

Paramesotriton deloustali behöver inte kraftigt ljus. Ett enkelt lysrör eller LED-rör på timer ger en fast dygnsrytm på omkring 12 timmar. UVB är inte nödvändigt.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Paramesotriton deloustali är glupsk. Hackade daggmaskar är basfödan, och djuren tar också syrsor, vaxmott-larver, nyskalade mjölmaskar, kackerlackor och bitar av räkor. Vuxna utfodras två gånger i veckan, unga 3-4 gånger i veckan. Vänj djuren vid att ta föda från en pincett, så att det är lätt att se hur mycket varje djur äter. Djuren blir lätt för tjocka, så utfodra inte enbart med vaxmott-larver.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Paramesotriton deloustali är långsam och lite skygg, men äter villigt och blir ofta tillitsfull. Hanarna försvarar ett revir och biter andra hanar och ofta också honor, särskilt när hanens svans glänser och han viftar med den. Djuren får inte hanteras mer än nödvändigt; använd ett nät vid flyttning.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Utanför parningstiden är könet svårt att se. Under parningstiden får hanen en glänsande svansrand och en uppsvälld kloak, och honan blir fylligare. *Paramesotriton deloustali* växer långsamt, och ungarna är landlevande de första åren. Hanar kan visa parningstecken från omkring 3-4 års ålder. Honorna bör vara fullvuxna innan de används i avel, och det kan ta upp till 8 år. Siffrorna bygger på få djur.

PARNING

Hanen av *Paramesotriton deloustali* sitter ofta på en sten och viftar med svansen, men går samtidigt till angrepp mot honan, som blir stel och passiv. En hona ska därför kunna dra sig undan hanen: akvariet ska vara stort med många gömställen, eller så hålls djuren åtskilda och sätts bara ihop under korta perioder. Parningstiden är inte dokumenterad för arten. Parningen följer släktets mönster, där hanen viftar med svansen framför honan och avsätter en spermatofor, som hon plockar upp med kloaken.

ÄGG OCH LARVER

Honan av *Paramesotriton deloustali* lägger äggen ett i taget på vattenväxter och viker bladet om dem, som är typiskt för släktet. Antalet ägg är inte dokumenterat för arten; siffran i rutan är lånad från *Paramesotriton hongkongensis*. Flytta äggen till en balja med luftsten eller lägg dem i ett yngelnät. Byt vattnet regelbundet.

METAMORFOS

Äggen kläcks efter 3-8 veckor vid 18-22 °C; håll även ägg och larver under 22 °C. Larverna är stora nog att ta vattenloppor och mygglarver från början. Larverna kan äta varandra, så sortera dem efter storlek. Metamorfosen sker efter omkring 80-110 dagar: gälarna krymper, och djuret går upp på land.

Läs mer: Uppfödning av grodyngel

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nyförvandlade ungarna går upp på land och behöver en fuktig landdel eller en låda med fuktigt hushållspapper och mossa. De tar små daggmaskar, nykläckta syrsor och små insekter. Ungarna är landlevande i flera år och går därefter själva ut i vattnet. Sätt dem då i ett lågt akvarium med stenar som sticker upp ur vattnet och locka ner dem i vattnet med daggmaskar vid vattenkanten; vissa djur går ut i vattnet efter några dagar, andra först efter ett par veckor. Tillväxten är långsam.

Hälsa och vanliga misstag

Typiska fel och sjukdomar hos *Paramesotriton deloustali*:

- Värme och dåligt vatten: håll temperaturen under 22 °C och vattnet rent.
- Fint grus som sväljs och ger tarmstopp.
- Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*): asiatiska salamandrar kan bära svampen utan symtom, och den kan vara dödlig för andra svansgroddjur. Nya djur ska i karantän, och utrustning och händer ska rengöras mellan akvarier.
- Djur som inte vill äta, har hudsår eller svullnader ska till en veterinär med kunskap om groddjur.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.